

Sygn. akt: III U 970/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lutego 2015r.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Monika Obrębska
Protokolant:	sekretarz sądowy Przemysław Dudziński

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 lutego 2015r. w O.

sprawy z odwołania Szkoły Podstawowej im. W. B. w O.

przy udziale zainteresowanej H. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek odwołania Szkoły Podstawowej im. W. B. w O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w P.

z dnia 17.10.2014r. **znak(...)**

orzeka:

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, że Szkoła Podstawowa im. W. B. w O. nie jest zobowiązana do zwrotu odsetek od nienależnie wypłaconych świadczeń na rzecz H. Ł. za okres od dnia 04.08.1992r. do 17.10.2014r. w kwocie 10.126,10 (dziesięć tysięcy sto dwadzieścia sześć 10/100) złotych;
- w pozostałym zakresie odwołanie oddala;
- koszty procesu pomiędzy stronami wzajemnie znosi.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17.10.2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał Szkołę Podstawową w O. do zwrotu nienależnie wypłaconych na rzecz H. Ł. świadczeń w okresie od 01.08.1992r. do 31.10.2014r. w kwocie 6.466,22zł. i odsetek za okres od 04.08.1992r. do 17.10.2014r. tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 10.126,10zł.

Szkoła Podstawowa w O., reprezentowana przez Dyrektora Szkoły J. R., wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Pełnomocnik odwołującego w piśmie procesowym z dnia 04.02.2015r. wniósł o zmianę decyzji poprzez orzeczenie, że

odwołujący nie ma obowiązku zwrotu ZUS świadczeń nienależnie wypłaconych H. Ł. za okres od dnia 01.08.1992r. do 30.10.2011r. oraz odsetek za okres od dnia 04.08.1992r. do 17.10.2014r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania. Podniósł, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. ZUS wskazał, że w okresie wskazanym w decyzji H. Ł. pobrała świadczenie emerytalne w zawyżonej wysokości, a nadpłata wynikała z błędu spowodowanego przez zakład pracy. Szkoła Podstawowa w O. w zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 01.08.1991r. błędnie podała wysokość wynagrodzenia w czasie zatrudnienia w Szkole Podstawowej w O.. Dopiero w zaświadczeniu z dnia 16.06.2014r. podano prawidłową wysokość wynagrodzenia za lata 1988, 1989 i 1990.

Zainteresowana H. Ł. nie zajęła stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się zasadne, ale jedynie częściowo.

Spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się do rozstrzygnięcia czy istnieją podstawy do skutecznego żądania przez organ rentowy od Szkoły Podstawowej w O. zwrotu pobranego przez zainteresowaną H. Ł. zawyżonego świadczenia wraz z odsetkami w oparciu art. 84 ust. 6 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli pobranie nienależnych świadczeń zostało spowodowane przekazaniem przez płatnika składek lub inny podmiot nieprawdziwych danych mających wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, obowiązek zwrotu świadczeń wraz z odsetkami obciąża odpowiednio płatnika składek lub inny podmiot.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawał fakt, że H. Ł. w okresie od 01.08.1992r. do 31.10.2014r. pobrała świadczenie emerytalne w zawyżonej wysokości, na skutek wystawienia przez Szkołę Podstawową w O. błędnego zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 01.08.1991r., określającego niewłaściwą wysokość wynagrodzenia, jakie zainteresowana pobierała w czasie zatrudnienia w Szkole Podstawowej w O.. Dopiero w zaświadczeniu z dnia 16.06.2014r. podano prawidłową wysokość wynagrodzenia za lata 1988, 1989 i 1990. Powyższe było podstawą ustalenia przez ZUS w decyzji z dnia 17.10.2014r. nadpłaty świadczenia za w/w okres w kwocie 6.466,22zł. i odsetek za okres od 04.08.1992r. do 17.10.2014r. tj. do dnia wydania decyzji w kwocie 10.126,10zł.

Wobec niekwestionowanego przez strony stanu faktycznego, do rozważenia pozostały dwie kwestie. Po pierwsze przesądzić należało czy normy czasowe obejmujące obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń określone w art. 84 ust. 3, dotyczą również płatników składek. Po drugie przesądzić należało z jaką datą następuje wymagalność roszczenia o odsetki od nienależnie pobranego świadczenia.

Odnosząc się do pierwszej ze spornych kwestii, Sąd podzielił w tym zakresie stanowisko organu rentowego. Stanowisko pełnomocnika odwołującego, ograniczającego obowiązek zwrotu świadczenia do okresu trzech lat pobierania świadczenia, zostało w przekonaniu Sądu Okręgowego, oparte na błędnej interpretacji przepisu art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przepis art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, przy czym stosownie do przepisu ust. 3 nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata. Natomiast podstawą prawną do żądania zwrotu od płatnika składek lub innego podmiotu, który wskazał nieprawdziwe dane stanowi przepis art. 84 ust. 6 ustawy, w którym ustawodawca nie przewidział możliwości ograniczenia odpowiedzialności, nie wskazał bowiem, że w sytuacji opisanej w tym przepisie ma zastosowanie ust. 3. W przekonaniu Sądu Okręgowego zakładając racjonalność ustawodawcy, gdyby faktycznie miał zastosowanie ten przepis (art. 84 ust. 3), to wynikałoby to jednoznacznie z treści art. 84 ust. 6

przez zaznaczenie, że stosuje się art. 84 ust. 6 z uwzględnieniem ust. 3. Co więcej art. 84 ust. 6 odnosi się wyraźnie jedynie do ust. 1. powołanego przepisu (obowiązek zwrotu tych świadczeń wraz z odsetkami, o których mowa w ust. 1), co prowadzi do wniosku, że określone normy czasowe wynikające z art. 84 ust. 3, obejmują jedynie osoby, które pobrały nienależne świadczenia.

Za taką interpretacją przemawiają także zasady techniki legislacyjnej. Przepis ust. 3 ograniczający żądanie zwrotu nienależnie pobranych świadczeń do ostatnich 12 miesięcy i 3 lat został umiejscowiony bezpośrednio po zasadach regulujących odpowiedzialność konkretnych osób - tj. osób pobierających świadczenie, co wskazuje, że ograniczenie czasowe dotyczy tej tylko kategorii osób.

Taki pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Lublinie w wyroku z dnia 04.06.2014r., wydanym w sprawie III AUa 293/14, LEX nr 1469346 oraz w wyroku z dnia 24.01.2013r., wydanym w sprawie III AUa 1125/12, LEX nr 1264374. Powyższy pogląd Sąd orzekający w przedmiotowej sprawie w pełni podziela i aprobuje. W takim stanie rzeczy odwołanie w części dotyczącej żądania zmiany zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że odwołujący nie ma obowiązku zwrotu ZUS świadczeń nienależnie wypłaconych H. Ł. za okres od dnia 01.08.1993r. do 30.10.2011r. podlegało oddaleniu w trybie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

W pozostałym zakresie odwołanie okazało się zasadne. Jak wskazano wyżej przedmiotem sporu w przedmiotowym postępowaniu było też to, czy odsetki od nienależnie pobranego świadczenia winny być liczone od chwili wypłaty świadczenia - zgodnie ze stanowiskiem organu rentowego, czy też od doręczenia decyzji zobowiązującej do zwrotu nienależnie pobranego świadczenia - jak wywodził odwołujący.

W przekonaniu Sądu Okręgowego nieuprawnione jest stanowisko, że odwołujący spóźnia się ze zwrotem nienależnego świadczenia już w dacie jego pobrania. Wskazać bowiem należy, że skoro świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane, nie można utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej, jako nienależne, podlegają zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. "Żądanie zwrotu" nienależnie pobranego świadczenia następuje przez doręczenie dotyczącej tego decyzji i z tą chwilą następuje też wymagalność roszczenia o odsetki, gdyż od tej chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego. Organ rentowy będzie więc uprawniony do naliczania ustawowych odsetek dopiero wówczas gdy płatnik nie zwróci nienależnie pobranego przez zainteresowaną świadczenia niezwłocznie po otrzymaniu decyzji ustalającej obowiązek zwrotu świadczenia. Natomiast odsetki, o których mowa w art. 84 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie bieżą przed wydaniem decyzji ustalającej obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Taki pogląd wyraził m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. I UK 210/09 (LEX nr 585713), w którym wyraził pogląd, że nie ma żadnych podstaw do stosowania przepisów prawa cywilnego do oceny wymagalności nienależnie pobranego świadczenia. Natomiast określenie od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych a nie w prawie cywilnym. SN stwierdził, że świadczenia z ubezpieczeń społecznych są przyznawane w drodze decyzji administracyjnych i na podstawie decyzji administracyjnych są wypłacane. Nie można zatem utrzymywać, że świadczenia wypłacone na podstawie pozostającej w obrocie prawnym decyzji administracyjnej jako nienależne podlegały zwrotowi w dacie wypłaty, choćby przesłanki przyznania świadczenia w rzeczywistości nie istniały lub odpadły. Świadczenia w myśl art. 84 ustawy systemowej i art. 66 ustawy „zasilkowej” uważane za nienależne podlegają zwrotowi dopiero wtedy, gdy organ rentowy wyda stosowną decyzję administracyjną. Sąd Najwyższy podniósł, że "zasady prawa cywilnego", których dotyczy odesłanie, odnoszą się jedynie do odsetek. Zasadą określoną w prawie cywilnym, odnoszącą się do odsetek jest możliwość ich żądania w razie opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Określenie terminu, od kiedy dłużnik - pobierający nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego - opóźnia się z jego zwrotem nie jest objęte odesłaniem. Nie jest to materia "zasad prawa cywilnego" lecz prawa ubezpieczeń społecznych. "Zasady prawa

cywilnego" regulujące opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia cywilnoprawnego są różnorodne, uzależnione od rodzaju świadczenia. Odesłanie do prawa cywilnego nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych ani - co się z tym wiąże - określenia, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Są to zasady dotyczące odsetek tylko pośrednio. Odesłanie byłoby niejednoznaczne, gdyby rozumieć je tak szeroko, gdyż w prawie cywilnym opóźnienie dłużnika uregulowane jest w różnorodny sposób w zależności od tego, jakiego świadczenia dotyczy. Analogiczne poglądy zostały wyrażone już wcześniej m.in. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2008 r. (I UK154/08, M.P. Pr. 2009 nr 4, poz. 208). Sąd Okręgowy podziela w pełni w/w poglądy, które aktualnie są już ugruntowane w orzecznictwie, dlatego zmienił zaskarżoną decyzję w części dot. naliczenia odsetek za okres poprzedzający wydanie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję jedynie w ten sposób, że ustalił, iż Szkoła Podstawowa w O. nie jest zobowiązana do zwrotu odsetek od nienależnie wypłaconych na rzecz H. Ł. świadczeń w kwocie 10.126,10zł. W pozostałym zakresie Sąd odwołanie oddalił w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 kpc.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c., wobec faktu, że żądania odwołującego zostały uwzględnione tylko częściowo.